

SÈRIE 1**OPCIÓ A****Exercici 1****Obra 1: El jurament dels Horacis, de Jacques - Louis David**

- a) **Context:** 1784. Regnat de Lluís XVI. Període convuls i d'agitació social, cinc anys abans de la Revolució Francesa (1789). Il·lustració. L'enciclopèdia: D'Alambert i Diderot.... A Espanya: Carles IV.
- b) **Estil:** Neoclassicisme. **Característiques formals:** Equilibri compositiu. Perfecta integració de les figures dins de l'espai arquitectònic. Claredat expositiva. Subordinació del color al dibuix. Perfecte modelat anatòmic, que recorda a la puresa acadèmica de l'escultura clàssica. Predomini de la línia recta en els personatges masculins, i la línia ondulada en els femenins: actitud activa *versus* sentiment **Cromatisme:** predomini de les tonalitats ocre, grises i vermelles. Tonalitats fosques per al fons, i clares per a les figures.
- c) **Significat:** L'obra s'inspira en la tragèdia literària *Horaci* del dramaturg francès del segle XVII Pierre Corneille, basada al seu torn en el llibre *Ab urbe condita* de Titus Livi. Situada la història al segle VII aC, David evoca el moment en el qual els tres germans Horacis –fills de Roma- juren davant el seu pare combatre fins a la mort contra els tres guerrers de la ciutat veïna d'Alba Longa, els germans Curiacis, per decidir que bàndol vencia la guerra pel control de la Itàlia central. En un segon pla a la dreta apareixen tres dones que ploren els esdeveniments: de blanc una de les germanes Horaci, casada amb un Curiaci; al seu costat una germana Curiacia, casada amb un Horaci; i en el fons, la mare dels germans Horaci, que cuida als dos fills de l'anterior. **Funció:** David no va voler reproduir un fet històric, sinó reflectir el culte a les virtuts cíviques més estrictes de l'auto sacrifici estoic, l'honor i la lleialtat, personificades en l'actitud dels Horacis. Així mateix, en la seva època, alguns van veure reflectides en el quadre les simpaties revolucionàries de l'autor i el profund sentiment del deure a la pàtria que infon l'obra.

Es valorarà específicament no tant la quantitat de coneixements sobre l'obra concreta que es proposa sinó l'aplicació ordenada i coherent de l'esquema proposat. **La primera i la segona qüestió del primer exercici estan íntimament relacionades.** Un comentari que no tingui res a veure o molt poc amb l'esquema es considerarà que no respon la pregunta formulada a la segona qüestió del primer exercici. El corrector, malgrat la no adequació a l'esquema, haurà de valorar el que l'alumne aporta referent a context històric i cultural [0'50 punts]; l'estil [0'50 punts]; característiques compositives i formals [2 punts]; significat [0'50 punts] i funció[0'50 punts].

La NO ADEQUACIÓ resta 1 punt i mig i s'ha d'indicar clarament pel corrector al costat de la nota.

Exercici 2**Obra 2: Dorífor de Policlet**

- a) 430 aC. Època clàssica. S'inicia després de les Guerres Mèdiques on l'Atenes de Pericles va resultar vencedora implantant la Democràcia. Moment dels historiadors Tucídides i Herodot. Dramaturgs: Sòfocles, Esquil i Eurípides (tragèdies); Aristòfanes (comèdies). Filosofia: Sòcrates, Plató i els sofistes... **[i altres fets o personatges no citats aquí]**

Puntuació: Cronologia [0'30 punts], històric i cultural [0'70 punts].

- b) **Estil:** Grec clàssic. Els pilars fonamentals de l'art Grec son: l'home, la natura, la raó, l'harmonia i la bellesa. Com deia Protàgores: "l'home és la mesura de totes les coses". Moment de màxim esplendor de l'art Grec. Aparició de l'ordre jònic. Període dels grans noms de l'estatuària grega: Policlet, Fidies i Miró. Construcció del l'Acròpoli.

Puntuació: Estil [0'50 punts] 5 característiques [0'10 punts c/u]

- c) **Característiques:** Embalum rodó. *Contrapposto* (explicar-ho). Frontalitat. Unifacialitat. Cànon anatòmic de set caps. Rostre dividit en tres parts iguals. **Tècnica:** talla. Original en bronze [tècnica de buidatge o fosa]. Còpia romana en marbre.

Puntuació: 0'2 punts per cada característica

- d) **Significat:** Jove atleta en actitud de repòs instants abans de participar en la seva prova de llançament. Plenitud juvenil com a ideal antropològic abstracte. Conjunció dels valors intel·lectuals i físics en equilibri. **Funció:** Commemorativa. Us habitual com "ex-vot" religiós. Honorar i representar l'excel·lència ètica de l'èxit enfront de l'orgull i la vanitat.

Puntuació: Es puntuarà amb un 1 si es diuen dues característiques.

- e) **Cariàtide:** Figura femenina que sosté l'arquitrav a manera de columna. **El seu cap fa la funció de capitell. Si duu una cistella al cap, s'anomena canèfora.**
Cànon: Conjunt de regles que regulen les proporcions de l'escultura o l'arquitectura, **d'acord amb un model ideal establert.**
Mètopa: espai generalment quadrat i llis que hi ha al fris del entaulament dòric entre dos tríglifs. De vegades estan esculpides, com en el Partenó.
Frontó: coronament triangular d'una façana o d'un pòrtic sobre portalades o finestres.
Temple perípter: Temple envoltat completament de columnes.

Nota: Les parts en negreta poden ser obviades per l'estudiant. Tanmateix el que importa es que de manera breu es defineixin els termes encara que es faci amb altres paraules. Si se'n defineixen **més de tres** puntuaran els millor definits.

Obra 3: Absis de la catedral de Monreale.

- a) Cap el 1190 (s'admet segona meitat del segle XII); La Catedral de Monreale va ser edificada pels conqueridors normands, que es van establir a Sicília després d'expulsar als sarraïns, dins del moviment de redreçament de l'Occident europeu a partir del segle XI; és un temple catòlic que denota la forta influència de l'Imperi Bizantí a l'àrea, cultural i econòmica. Europa de les capitals.

Puntuació: Cronologia [0'30 punts], històric i cultural [0'70 punts].

- b) **Estil:** Bizantí. Plasma els trets característics d'aquella cultura: èmfasi en els aspectes religiosos (que són els més importants, quasi bé amb exclusivitat, presentació d'un món sobrenatural, de figures sagrades estilitzades, planes, d'expressió continguda, hieràtica, de mirada molt intensa. Utilització plàstica del mosaic. *Opus tessellatum i vermiculatum*.

Puntuació: Estil [0'50 punts] 5 característiques [0'10 punts c/u]

- c) Presenta, a un punt d'Europa Occidental, amb molts contactes amb la Mediterrània Oriental, una forta influència de l'Art Bizantí. **Característiques formals:** Predomini del dibuix. El mosaic atorga una qualitat vibrant, esclatant al conjunt, adient per l'efecte transcendental; els fondos daurats serveixen per, d'una banda, produir una impressió de lluminositat i magnificència, que resulta molt atractiva pel poble, i, per l'altra, expressar que la representació és la d'una realitat fora del nostre temps, definitiva, i inalterable, com el seu esclat metàl·lic. **Característiques compositives:** Simetria; hieratisme manca de perspectiva. **Tècnica:** mosaic: (caldrà fer alguna referència a la tècnica d'*opus tessellatum*).

Puntuació: 0'20 punts per cada característica

- d) **Temes:** **1.** Dalt, en una posició que manifesta superioritat, hi ha el Totpoderós (Pantocràtor), de proporció més gran que els altres per mostrar un dels trets de la identitat divina (ser més que els humans, no limitat); el suport corbat del quart d'esfera manifesta que es troba al Cel (que a l'època es considerava circular); respon a la tipologia de la icona del Crist Salvador, de la que hi ha molts exemples en taula; manifesta les seves dues naturaleses (humana i divina en els dos dits units) i la Trinitat, en els altres tres dits que es toquen; la roba manifesta que és un ésser celestial (mantell blau) i encarnat (túnica rosada), de categoria reial (franja daurada); el llibre obert diu (Joan 8,12) que és la llum del món, el que resulta molt adient tenint present que l'absis està orientat cap a l'Est i rep la *lumen orientalis*, o de la salvació. **2.** A sota hi ha la *theotocós* [Mare de Déu amb el Nen Jesús], **3.** acompanyada d'àngels i sants; **4.** Més avall queden els apòstols i **5.** altres sants, al voltant de la finestra. **Significat:** Irrupció del món celestial a l'àmbit mundà, amb estricta jerarquia, i simetria. **Funció:** Cultural i didàctica. A la part inferior, on hi ha l'altar, decorada amb importants panells de marbre, s'hi apleguen els ministres i té lloc el culte, hi ha l'altar i s'acosten els fidels; així s'expressa la unió de l'església del cel, triomfant als murs de mosaic, i la militant al món, tot mantenint-se una estricta jerarquització.

Puntuació: 5 temes i explicar 2 .Es considera correcte si se'n citen només tres [0'60 punts]. Significat:[0'20 punts]. Funció [0'20 punts]

e)Tessel·la: cadascuna de les petites peces de color, generalment quadrangulars, utilitzades en els mosaics.

Planta de creu grega: Planta en forma de creu, **normalment d'una església**, en la qual els quatre braços que la configuren tenen la mateixa mida.

També: planta d'una església en la que la nau longitudinal es igual de mida que la transversal.

Iconoclàstia: Ideologia contrària al culte i representació plàstica de les imatges sagrades **o icones**.

Refectori: menjador dels religiosos d'un monestir o d'un convent.

Frontal: Parament de fusta, metall, pedra o seda que adorna el davant d'un altar.

També s'anomena antependi.

Puntuació: 3 ben definides[**1 punt**]; 2 ben definides [**0'70 punts**]; 1 ben definida [**0'40 punts**]

Nota: Les parts en negreta poden ser obviades per l'estudiant. Tanmateix el que importa es que de manera breu defineixin els termes encara que ho facin amb altres paraules. Si es defineixen **més de tres termes** puntuaran els millor definits.

Obra 4: Villa Capra [La Rotonda], d'Andrea Palladio

- a) 1551-1553. S'admet mitjans segle XVI. Reforma i Contrareforma. Concili de Trento. Poder comercial de la República Veneciana. Carles V emperador del Sacre Imperi Romanogermànic. Lluites contra el turc: Batalla de Lepant. Continuació de la cultura humanista.... **i d'altres fets no citats aquí.**

Puntuació: Cronologia [0'30 punts], històric i cultural [0'70 punts].

- b) **Estil:** Manierisme (**s'accepta Classicisme i Renaixement tardà**). A nivell temàtic: temes preferentment fantàstics o esotèrics, eròtics i cortesans. La plàstica i arquitectura es tornen capricioses, estranyes i conceptualment criptiques. Aparició dels tractats d'arquitectura amb imatges gravades: Serlio, Vignola i Palladio. En arquitectura: Aparició de la vil·la suburbana. Escultura: aparició de la figura *serpentinata*, la multifacialitat [Múltiples punts de vista] i la utilització de mes d'un bloc de marbre. Pintura: Ruptura de la simetria renaixentista. Composicions centrifugues. Allargament del cànon.... **[s'admeten si son correctes altres característiques no citades aquí]**

Puntuació: Estil [0'50 punts] 5 característiques [0'10 punts c/u]

- c) **Planta:** centralitzada [amb els pòrtics crea una creu grega]. **Interior** circular amb cúpula que cobreix la sala circular central i dona nom a l'edifici.[Rotonda] Sistema arquivat i voltat. **Espais:** Soterrani, planta noble i primer pis. **Exterior:** Quatre façanes amb pòrtics de sis columnes jòniques que sostenen quatre frontons triangulars, rematats per una estàtua a cada vèrtex, amb escalinates a la manera dels temples romans. Emplaçament que domina una vall. Referències a Vitruvi i a Bramante. **Materials:** pedra, maó, estuc i marbre.

Puntuació: Planta [0'30 punts] Espais interiors [0'30 punts] Exterior [0'40 punts]

- d) **Significació:** Retorn al concepte de les vil·les romanes, al gaudi i a les feines agrícoles. Manifestació del poder econòmic, social, polític i cultural del seu propietari el clergue Marios Capra Gabrielis. **Funció:** Lloc de repòs i gaudi intel·lectual. Segona residència del seu propietari al costat de les seves propietats rurals.

Puntuació: Significat [0'50 punts]; Funció: [0'50 punts]

- e) **Cronologia:** 1551 / 1938.

Estil: Renaixentista [classicista o manierista] / *Organicista*.

Espai i estructura: Planta de creu grega simètrica de fàcil lectura / *asimetria entre els elements verticals i horitzontals*; Interior: Soterrani, planta noble i primer pis / *Planta baixa amb accés al salt d'aigua i dues plantes*. S'imposa en el paisatge/ *Pretén integrar-se en el paisatge, ser-ne una continuació*. Materials clàssics: pedra, maó, estuc i marbre/ *Materials nous: formigó armat, pedra, vidre i alumini*

Significat: Manifestació del poder econòmic, social, polític i cultural del seu propietari el clergue Marios Capra Gabrielis / *Manifestació del poder econòmic i social de la burgesia americana d'inicis del segle XX a Estats Units, en aquest cas Edgard Kaufmann, director d'una gran empresa comercial a Pittsburg.*

Funció: Segona residència del seu propietari al costat de les seves propietats rurals / *Servei d'habitatge de segona residència dels seus propietaris.*

Puntuació: Estil [0'20 punts]; Espai i estructura [0'40 punts]; Significat [0'30 punts]; Funció: [0'10 punts]

Nota: Les paraules en *cursiva* fan referència a la Casa Kaufmann

OPCIÓ B**Exercici 1****Obra 1: Casa Kaufmann [Casa de la Cascada] de Frank Lloyd Wright**

- a) **Context:**1938. Període d'entreguerres. Superació del crac de la Borsa de Nova York de l'any 1929. Pujada del Nazisme a Alemanya.
- b) **Estil:** Organicisme. **Tipologia:** casa unifamiliar. Ideologia: Aconseguir un vincle harmònic entre la funció i l'entorn, capaç d'integrar en un tot orgànic el medi humà i el medi natural. **Aspectes espacials i constructius:** asimetria entre els elements verticals i horitzontals; Planta baixa amb accés al salt d'aigua i dues plantes. **Materials:** formigó armat, pedra, vidre i alumini. **Divisió interior:** Planta baixa amb accessos al salt d'aigua, vestíbul i terrasses Primer pis: dormitoris, banys i terrasses; Segon pis: Un dormitori, terrassa i accés al camí que porta a la caseta de convidats.Predomini dels colors vermells en el mobiliari.
- c) **Significat:** Manifestació del poder econòmic i social de la burgesia americana d'inicis del segle XX a Estats Units, en aquest cas Edgard Kaufmann, director d'una gran empresa comercial a Pittsburgh. **Funció:** Servei d'habitatge de segona residència dels seus propietaris.

Es valorarà específicament no tant la quantitat de coneixements sobre l'obra concreta que es proposa al primer exercici sinó l'aplicació ordenada i coherent de l'esquema de la primera qüestió. **La primera i la segona qüestió del primer exercici estan íntimament relacionades.** Un comentari que no tingui res a veure o molt poc amb l'esquema es considerarà que no respon la pregunta formulada a la segona qüestió. El corrector, malgrat la no adequació a l'esquema, haurà de valorar el que l'alumne aporta referent a context històric i cultural [0'50 punts]; l'estil [0'50 punts]; característiques [2 punts]; significat [0'50 punts] i funció[0'50 punts].

La NO ADEQUACIÓ resta 1 punt i mig i s'ha d'indicar clarament pel corrector al costat de la nota.

Exercici 2**Obra 2: Sarcòfag dels esposos de Cerveteri.**

- a) Obra original realitzada al 520 a.C. d'autor desconegut. Civilització etrusca. Desenvolupament d'aquesta cultura a la península itàlica (actual Toscana), entre el s. X a.C. i el II a.C., origen oriental, recull la tradició cultural i artística de les civilitzacions del Pròxim Orient i de la Mediterrània. Dominada per creences religioses i ritus funeraris, presents en el seu art. Dóna gran influència a l'art romà. Retrats de bronze. Tècnica a la cera perduda.

Puntuació: Cronologia [0'30 punts], històric i cultural [0'70 punts].

- b) **Estil:** Etrusc, antecedent de l'art romà, rep les influències artístiques de les cultures d'Àsia Menor i de Grècia. Utilitza en la seva arquitectura l'arc i la volta, elements d'origen mesopotàmic. Destaquen per dos tipus de construccions: el temple i la tomba. **A la tomba**, similar als hipogeus egipcis, excavada a la roca, inicia la utilització de l'arc i la volta. **Els temples** organitzen els seus espais a partir de planta rectangular, aixecat sobre un podi, cel-la dividida en tres espais i entrada única per la façana d'entrada a la qual s'hi accedeix per unes escales d'accés. Introdueixen l'ordre toscà. Tenen voluntat realista a la seva escultura: el retrat és el gènere més preuat, provinent de les mascaretes funeràries. Influencien l'escultura romana. La pintura al fresc està present a les tombes, representant escenes de la vida quotidiana.

Puntuació: Estil [0'50 punts] 5 característiques [0'10 punts c/u]

- c) Representa un sarcòfag en forma de *kliné*, amb les figures reclinades d'un home i una dona. **Característiques formals:** Grup exempt d'embaumament rodó i unifacial. Policromat (colors força vius), fet en terracota. **Tècnica:** modelatge. Actitud amable de les dues figures, vestits i pentinats segons influència grega, rostres inexpressius, perfil geomètric i hieràtic, ulls ametllats, somriure estereotipat, actitud gestual de les mans transmet afecte. Relació amb els *Kouroi* i les *korai* de l'escultura grega.

Puntuació: 0'20 punts per cada característica

- d) **Significat:** Intent realista de reproduir de manera fidel els trets de la persona morta. La tomba etrusca reproduïx les cases i es representen pintures al fresc amb tot tipus d'escenes (dansa, banquetes, genets, acròbates, etc) El matrimoni celebra un banquet xerrant de manera relaxada i tranquil·la. La dona ocupa el primer terme, el seu paper en la vida social era actiu, a diferència de la dona en el món grec i romà. **Funció:** Urna funerària per guardar les cendres de la persona morta. Relacionat amb les creences de després de la mort.

Puntuació: Significat [0'50 punts]; Funció: [0'50 punts]

- e) **atri**: pati tancat, a manera de vestíbul, situat a prop de l'entrada d'un edifici
peristil: pati porticat, situat a la part posterior de l'edifici.
Compluvi: obertura zenital al centre de l'atri
Impluvi: pila rectangular situada a l'atri encarregada de recollir l'aigua de la pluja.
Triclini: gran menjador, situat a la part dreta del peristil.

Puntuació: 3 ben definides [1 punt]; 2 ben definides [0'70 punts]; 1 ben definida [0'40 punts]

Nota: Les parts en negreta poden ser obviades per l'estudiant. Tanmateix el que importa es que de manera breu defineixin els termes encara que ho facin amb altres paraules. Si es defineixen **més de tres termes** puntuaran els millor definits.

Obra 3: Santa Maria del Mar

- a) 1328-1383. Europa de les capitals. Paper de la burgesia. Cultura a les Universitats. Aparició de les ordes mendicants (franciscans i dominics). Pesta Negra. Daltabaix demogràfic. Inici de l'Humanisme. Importància dels gremis..

Puntuació: Cronologia [0'30 punts], històric i cultural [0'70 punts].

- b) **Estil:** Gòtic. Període de plenitud [segles XIII i XIV].Arquitectura: arc apuntat, volta de creueria, vitralls, arcbotants...Importància de l'arquitectura civil: palaus, llotges, drassanes...Escultura:moviment, naturalisme, retaules escultòrics, sepulcres... Pintura:Tres estils: Francogòtic o lineal; italogòtic i Internacional o cortesà. Predomini del dibuix; Pintura al tremp i a Flandes: pintura a l'oli.....

Puntuació: Estil [0'50 punts] 5 característiques [0'10 punts c/u]

- c) **Característiques:** Santa Maria del Mar presenta un aspecte robust amb predomini de les línies horitzontals. **Interior:**L'interior, cobert per volta de creueria, presenta una planta de tres naus, separades per vuit esveltes columnes octogonals que divideixen l'espai longitudinal en quatre trams, i un presbiteri, definit per un semicercle format per vuit columnes, envoltat d'un deambulatori o girola amb nou capelles radials creat a partir de la prolongació de les dues naus laterals. En aquestes s'obren 22 capelles disposades sense continuïtat, que omplen l'espai creat pels contraforts. L'absència de transsepte, el reduït nombre de columnes, l'escassa ornamentació, i la poca diferència d'alçada entre la nau central i les laterals, donen com a resultat un espai summament ampli, vertical i diàfan. A això últim, ajuda la il·luminació que entra per les nombroses finestres disposades en els murs, i les llunetes situades entre la terrassa de la nau central i les naus laterals.. **Exterior:**La volumetria exterior s'estructura en tres nivells superposats que es corresponen amb les capelles, en les que s'obren primers finestrals apuntats; les naus laterals, sostingudes per amples contraforts; i la nau central. La façana principal està flanquejada per dues altes torres octogonals, distingint-se dos nivells en el pla horitzontal. El cos inferior està dominat per una gran portalada, coronada per un gablet i una discreta decoració escultòrica en el timpà i els laterals. En el nivell superior domina la gran rosassa de traceria flamígera del segle XV, acompanyat per dos poderosos contraforts rematats per pinacles. **Localització:** Santa Maria del Mar es troba en el nucli del barceloní barri de la Ribera, centre neuràlgic de l'activitat econòmica de la ciutat durant l'Edat Mitjana. Delimitada longitudinalment pel carrer Argenteria - camí que portava a l'antic port-, i el carrer Montcada i el passeig del Born - lloc de mercat i de celebracions importants -, l'entorn monumental de Santa Maria el conformaven en l'Edat Mitjana una sèrie d'edificis situats entre l'església i la muralla de Mar, dels quals avui dia només sobreviu parcialment la Llotja.

Puntuació: Planta i espai interior [0'60 punts]; Exterior i façana [0'40 punts]

- d) **Significat:** La seva construcció va ser en bona part sufragada pels mercaders, nobles i gremis marítims que vivien al barri. Segons una coneguda llegenda de la ciutat, santa Eulàlia, antiga patrona de Barcelona, va ser enterrada en aquest mateix lloc al segle VI. **Funció:** Litúrgica. L'edificació de Santa Maria del Mar s'inscriu en el procés d'expansió urbana i la intensa activitat constructiva que va experimentar la ciutat durant el segle XIV, a arrel de l'impuls econòmic del segle anterior. Aquest creixement, promogut en bona mesura per l'expansió catalana per la Mediterrània, va fer que es generessin contínues fundacions d'altars que invocaven la protecció de la Mare de Déu a l'interior de la vella església (Santa Maria de las Arenes), de capacitat insuficient.

Puntuació: Significat [0'50 punts]; Funció [0'50 punts]

- e) *El matrimoni Arnolfini*, de Jan van Eyck; *El jardí de les delícies*, de El Bosch; *Mare de Déu dels Consellers*, de Lluís Dalmau; *Llotja de Valencia o de Mallorca*; *Mare de Déu* de Sallent de Sanaüja... entre d'altres

Obra 4: Les Menines, de Velázquez.

- a) 1656. Regnat de Felip IV (1621-1665). A França minoria d'edat de Lluís XIV. A Roma: Inici papat de Alexandre VII. Guerra de Secessió de Catalunya.....
Literatura: Baltasar Gracián [El Criticón]. Calderón de la Barca. Molière... Poder de la Inquisició.

Puntuació: Cronologia [0'30 punts], històric i cultural [0'70 punts].

Barroc: Tendència artística desenvolupada als segles XVII i bona part del XVIII. Art al servei de l'església i les monarquies catòliques. Integració de les arts. Teatralitat [*theatrum sacrum*]. Arquitectura: Planta en moviment i valor de la corba.
Nota: L'alumne pot citar també altres característiques de la pintura i l'escultura.

Puntuació: Estil [0'50 punts] 5 característiques [0'10 punts c/u]

- b) **Característiques formals:** predomini del color sobre el dibuix [formes obertes].
Característiques compositives: Composició oberta o centrífuga; Línea de l'horitzó mitjà. L'escena se situa en la part de baix del quadre ocupant la meitat de la superfície el que confereix al conjunt un gran camp visual. Utilitza la perspectiva geomètrica i la perspectiva aèria. Sàvia captació lluminica amb zones il·luminades que reforçant els personatges principals i d'altres de fosques amb la mateixa intenció de potenciar el que es principal en la composició. **Tècnica i suport:** oli sobre tela. Pinzellada llarga i fluïda combinada amb una altra de curta i precisa. Gran riquesa cromàtica amb ocres, gamma de blaus, vermells...

Puntuació: 0'20 punts per cada característica

- d) Inicialment aquesta tela constava en els inventaris reials com *El quadre de la família*; però l'any 1843 el pintor Madrazo la va batejar amb el nom de *Les Menines*, paraula d'origen portuguès que significa "dama d'honor".

Personatges: En el centre l'Infanta Margarida amb les menines Maria Agustina de Sarmiento a l'esquerra i Isabel de Velasco a la dreta. També apareixen els nans, col·lectiu que Velázquez pinta amb gran dignitat, Mari Bárbola i Nicolasito Pertusato amb el seu peu damunt d'un tranquil mastí. En un segon pla a la dreta hi ha representades dempeus Marcela de Ulloa, serventa de les dames de la reina i Diego Ruiz de Azcona, un guardadames. Al fons a l'obertura de la porta, hi ha José Nieto Velázquez, aposentador de palau. Al seu costat, i reflectits en el mirall els bustos del rei Felip IV i la seva esposa Mariana d'Austria. A l'esquerra apareix el pintor amb la creu de l'ordre de Santiago. Penjades a la paret dues obres *Pal·les i Aracne* de Rubens i *Apol·lo i Màrsies* de Jordaens. [**Nota:** Es considerarà correcta la llista encara que no citin tots els noms. És correcta amb només tres].

Significat: Diversos significats. **1.** Velázquez pintant als reis en el moment de la irrupció de la infanta Margarida i el seu seguici en el seu estudi. **2.** També Velázquez pintant a l'infanta quan els reis apareixen en l'estudi, d'aquí la mirada cap a l'espectador de quasi tots els personatges. **3.** Al·legat del pintor a favor de la noblesa de la pintura, d'aquí el seu autoretrat. La creu de Santiago va ser afegida al quadre l'any 1659 quan li va ser concedida. **Funció:** Retrat.

Puntuació: Tema i personatges [0'60 punts]; Significat [0'30 punts]; Funció: [0'10 punts]

e) **Cronologia:** 1656 / 1632

Estil: Barroc els dos. **En el de Rembrandt s'admet Realisme.**

Escola: Espanyola / Holandesa

Aspectes formals: Predomini del color sobre el dibuix a les dos obres

Aspectes compositius: Composició tancada; composició profunda; perspectiva aèria i clarobscur en els dos quadres.

Significat: Velázquez pintant als reis en el moment de la irrupció de la infanta Margarida i el seu seguici en el seu estudi. **2.** També Velázquez pintant a l'infanta quan els reis apareixen en l'estudi, d'aquí la mirada cap a l'espectador de quasi tots els personatges. **3.** Al·legat del pintor a favor de la noblesa de la pintura, d'aquí el seu autoretrat. / *Lliçó d'anatomia del gremi de cirurgians, on el Dr. Tulp mostra als set alumnes la dissecció del braç esquerre d'un criminal de molta anomenada que havia estat ajusticiat. Un dels assistents agafa un full que s'ha volgut relacionar amb el tractat de Vesalius, considerat el creador de l'anatomia moderna.*

Funció: Retrat de grup en les dos obres.

Nota: Les paraules en *cursiva* fan referència a l'obra de Rembrandt. En algunes característiques les dues obres coincideixen.

Puntuació: Cronologia [0'20 punts]; Estil i Escola [0'20 punts]; Aspectes formals [0'20 punts]; Significat [0'30 punts] i funció[0'10 punts]

SÈRIE 4**Opció A****Exercici 1****Obra 1: El Tres de Maig, de Francisco de Goya.**

- a) **Context:**1814. L'obra de Goya, en les seves diferents etapes, representa la societat cortesana i burgesa del segle XVIII amb la que el pintor entra en contacte gràcies a la seva posició rellevant com a pintor de cambra del rei Carles IV. En els ambients artístics predomina el gust per les formes neoclàssiques academicistes. El context s'emmarca al començament del segle XIX quan Espanya vivia l'esperada arribada de Ferran VII, un cop acabada la Guerra de la Independència.
- b) **Estil:** Estil neoclàssic - romàntic **Elements formals i compositius:** Predomina el color sobre el dibuix i la paleta de tons foscos, introdueix contrastos lumínics accentuats per la taca blanca de la camisa de l'home que aixeca els braços. La llum és un element important en la composició, ja que delimita també les dues zones de la pintura. La composició mostra dos línies diagonals: la de la muntanya del Príncep Pio amb el grup de civils i la del grup de soldats situats d'esquena a l'espectador, creant un conjunt de gran força i dramatisme per la situació de les persones que estan sent executades. L'escena està representada amb un gran realisme i expressivitat que mostra el moment de la mort i el que és més terrible, la seva ineludible arribada. S'introdueix d'aquesta forma un element visual temporal de l'acció. És una representació dinàmica d'un moment brutal, els cossos es dobleguen i els rostres transmeten sentiments extrems que l'espectador pot veure de forma frontal, per contra el grup de soldats que estan d'esquena no mostren les seves fisonomies i semblant autòmats sense rostre.
- c) **Tema, significat i funció:**Tema històric dels fets succeït a Madrid quan el poble es va rebel·lar contra les tropes napoleòniques. El moment que reflecteix el quadre, representa l'afusellament de les persones que havien participat en l'enfrontament del dia anterior entre el poble de Madrid i l'exèrcit invasor. L'escena carregada de realisme mostra als patriotes com a gent civil, del poble i és un crit davant de la irracionalitat i la crueltat de la guerra a l'hora que serveix de denuncia de la repressió i la violència. Iconogràficament es veu un simbolisme en la figura de l'home que aixeca els braços, es relaciona amb la crucifixió, els colors grocs i blancs podrien representar l'església i la llum la figura de Déu. El quadre simbolitza una denuncia de la guerra i la seva funció sembla ser que va estar lligada al retorn del rei Ferran VII i la restauració absolutista.

Es valorarà específicament no tant la quantitat de coneixements sobre l'obra concreta que es proposa sinó l'aplicació ordenada i coherent de l'esquema proposat. **La primera i la segona qüestió del primer exercici estan íntimament relacionades.** Un comentari que no tingui res a veure o molt poc amb l'esquema es considerarà que no respon la pregunta formulada a la segona qüestió del primer exercici. El corrector, malgrat la no adequació a l'esquema, haurà de valorar el que l'alumne aporta referent a context històric i cultural [0'50 punts]; l'estil [0'50 punts]; característiques [2 punts]; significat [0'50 punts] i funció[0'50 punts].

La NO ADEQUACIÓ resta 1 punt i mig i s'ha d'indicar clarament pel corrector al costat de la nota.

Exercici 2: Discòbol de Miró

- a) 460 a.C. Època clàssica. S'inicia després de les Guerres Mèdiques on l'Atenes de Pericles va resultar vencedora implanten la Democràcia. Moment dels historiadors Tucídides i Herodot. Dramaturgs: Sòfocles, Esquil i Eurípides (tragèdies); Aristofanes (comèdies). Filosofia: Sòcrates, Plató i els sofistes.

Puntuació: Cronologia [0'30 punts], històric i cultural [0'70 punts].

- b) **Estil:** Grec clàssic. Els pilars fonamentals de l'art Grec son: l'home, la natura, la raó, l'harmonia i la bellesa. Com deia Protàgores: "l'home és la mesura de totes les coses". Moment de màxim esplendor de l'art Grec. Aparició de l'ordre jònic. Període dels grans noms de l'estatuària grega: Policlet, Fidies, Miró, Praxíteles, Escopes i Lisip. Construcció del l'Acròpoli.

Puntuació: Estil [0'50 punts] 5 característiques [0'10 punts c/u]

- c) Una de les diverses còpies en marbre conservades d'un original grec en bronze.
Característiques formals: Escultura exempta, embalum rodó, es a dir treballada en tot el seu volum. Unifacialitat (únic punt de vista). **Característiques compositives:** Estructura: triangle invertit. Joc de corbes i contracorbes (*rhythmos*). Deutes de l'escultura arcaica: inexpressivitat del rostre, tors frontal i cames i braços de perfil. **Tècnica i material:** Talla (explicar la tècnica). Original de bronze; còpia romana de marbre.

Puntuació: Característiques formals i estructurals[0'80]; Tècnica i material[0'20]

- d) **Tema:** Imatge d'un jove atleta, Jacint, que va morir en uns jocs dedicats a Apol·lo, representat en el moment de màxima concentració abans de llançar el disc. Màxima plenitud física. Captació d'un instant. **Funció:** Monument públic o exvot en homenatge a un atleta.

Puntuació: Tema[0'50 punts] Significat i funció[0'50 punts]

- e) **Cronologia:** 460 a.C. / 510 a.C.

Estil: Grec clàssic / grec arcaic

Aspectes formals: Escultura exempta, embalum rodó. Unifacialitat. Joc de corbes i contracorbes (*rhythmos*). Original bronze/ *Escultura exempta, embalum rodó. Unifacialitat. Hieratisme. Simetria. Original marbre policromat de Paros.*

Significat i funció: Imatge d'un jove atleta, Jacint, que va morir en uns jocs dedicats a Apol·lo, representat en el moment de màxima concentració abans de llançar el disc. /estàtua funerària en honor del jove Kroisos mort en combat.

Puntuació: Cronologia [0'20 punts]; Estil [0'20 punts]; Aspectes formals [0'40 punts]; Significat i Funció: [0'20 punts]

Nota: Les paraules en *cursiva* fan referència al Kouros d'Anàvisos

Obra 3: Mesquita de Còrdova

- a) 785-788 ampliada successivament el 883, 855, entre el 962 i el 966, i el 987. La mesquita de Còrdova va ser construïda sota el govern d'Abderraman I, després d'haver-la elegit com a capital del califat. Es va construir al terreny que havia ocupat l'església visigòtica de san Vicente. Període califal independent de Damasc. Reconquesta: regnes cristians al Nord de la península i musulmans al sud.

Puntuació: Cronologia [0'30 punts], històric i cultural [0'70 punts].

- b) **Estil:** hispanomusulmà. Influències de l'art romà, l'art bizantí i el visigòtic. Decoració de quatre tipus: geomètrica; vegetal; arabesca i cal·ligràfica. Absència de temes figuratius amb la figura humana. Arc de ferradura. Reutilització de materials....

Puntuació: Estil [0'50 punts] 5 característiques [0'10 punts c/u]

- c) **Planta:** recinte rectangular de 178 x 125 m amb dinou portes que donen a l'interior. Dividida en dos parts: pati dels tarongers i sala d'oració o *haram*. El primer espai es un pati descobert o *sahn*., on hi ha el minaret i quatre fonts rituals - *sabil*-. Interior primigeni amb onze naus amb columnes reaprofitades romanes i visigòtiques amb dues fileres d'arcades sobreposades de mig punt i de ferradura. Al final de la nau central hi ha el *mirhab* orientat a Damasc i no a la Meca. Més tard s'afegiren 8 naus.

Puntuació: Si s'anomenen cinc característiques [1 punt]

- d) **Significat i funció:** Lloc on els fidels adoren a Al·là a la terra per complir el precepte de l'oració, que obliga als musulmans a pregar cinc vegades al dia, malgrat que només el divendres han de fer-ho a la mesquita. Finalitat política: lloc on el califa controlava a les classes aristocràtiques i polítiques.

Puntuació: Significat i funció [1 punt]

- e) **minaret:** torre d'una mesquita utilitzada per cridar els fidels a l'oració. Equival al campanar cristià.

mirhab: espai en forma de nínxol, que constitueix la part més important de la mesquita, perquè marca la direcció a la Meca, lloc sagrat de l'Islam.

Llotja: edifici públic, característic de l'època gòtica, on es feien transaccions comercials.

Cimbori: torre de planta quadrada o octogonal que s'alça damunt del creuer d'un temple cristià perquè entri la llum.

Rosassa: obertura circular en un mur, amb tancament de vitralls, usualment acolorits, emprada sobretot a les esglésies i a les catedrals gòtiques.

Puntuació: 3 ben definides[1 punt]; 2 ben definides [0'70 punts]; 1 ben definida [0'40 punts]

Nota: El que es valora positivament es que de manera breu es defineixin els termes, encara que es faci amb altres paraules.

Obra 4: La Mare de Déu de les Roques, de Leonardo

- a) 1483-1486. Mosaic polític de petites ciutats - estats: Florència, Pisa, Milà, Màntua. Poder dels Mèdici a Florència. A finals de segle auge del papat. Cultura Humanista. Paper iconoclasta de Savonarola. Els descobriments científics forçats per la necessitat de control de nous territoris, impulsen diverses tècniques i disciplines: la cartografia, l'òptica, l'astronomia permeten nous descobriments geogràfics; l'anatomia, la botànica, la zoologia formen part del saber enciclopèdic dels nous artistes.

Puntuació: Cronologia [0'30 punts], històric i cultural [0'70 punts].

- b) **Estil:** Renaixentista. El renaixement és un estil que recupera el gust per les arrels clàssiques en l'art, en la filosofia i en la literatura. Un estil que aprofundeix en la recerca científica i tècnica i que crea una tipologia d'artista polifacètic, alhora humanista i científic. L'artista lluita per allunyar-se de la figura de l'artesà agremiat i es fa ressò d'una nova concepció de la vida i de l'ideal de l'home en la recerca d'una ordenació racional del món.
- Característiques generals: Perspectiva artificial i perspectiva aèria. Antropocentrisme. Aparició de la figura del mecenes. En arquitectura: Recuperació de l'Antiguitat: arc de mig punt; cúpula de mitja taronja, volta de canó. Noves tipologies: Vil·les; hospitals... Decoració de grotescos. Escultura: Proporcionalitat; cànon de nou caps...Pintura: Simetria; perspectiva geomètrica; Composicions tancades; formes dibuixístiques....

Puntuació: Estil [0'50 punts] 5 característiques [0'10 punts c/u]

- c) **Característiques formals:** Predomini del color sobre el dibuix. *Sfumato*. **Característiques compositives:** La composició s'estructura en tres registres: el primer correspon al grup de la Mare de Déu, el nen Jesús, sant Joan i l'arcàngel Uriel; el segon a la cova, i el tercer al paisatge del fons. El grup principal s'inscriu dins una composició piramidal perfectament delimitada entre el cap de la Verge i els cossos dels dos infants, el que fa que les figures adquireixin un gran protagonisme fruit de la seva major definició a través del dibuix. Leonardo en el seu *Tractat* parla dels tres tipus de perspectiva que utilitza en aquesta obra: La perspectiva té tres parts principals: la primera tracta de la disminució de les dimensions dels objectes a diverses distàncies, és la perspectiva lineal; la segona tracta de la disminució del color d'acord amb la proximitat o llunyania de les figures i la tercera de la indefinició dels contorns que tenen els objectes vistos des de varies distàncies o perspectiva aèria. En relació a aquesta darrera visió parla de l'aire que s'interposa entre l'observador i els objectes llunyans, afirmant que les muntanyes semblen blaves i així s'han de pintar. A nivell lumínic, Leonardo utilitza dos tipus de llum: la natural entre les roques i la més misteriosa i irreal de les figures. Un aspecte a destacar és el joc de les mans que, juntament amb les mirades interrelaciona els personatges. Es tracta d'una composició unitària en la que els personatges queden individualitzats gràcies a les mans en diferents escorços, sobre tot amb la mà estesa cap al davant de la Verge. El paisatge del fons no es correspon amb la realitat del paisatge toscà, es tracta d'un paisatge inventat, de gran força expressiva, no d'un paisatge real. **Tècnica:** oli sobre taula passada a tela.

Puntuació: Característiques formals i compositives [0'80 punts]; Tècnica i suport [0'20 punts]

d) **Temàtica:** Aquesta obra havia de formar part d'un políptic encarregat a Leonardo i els germans de Predís per la Confraria de la Concepció de l'església de San Francisc el Gran de Milà, però l'obra no va ser acceptada. La Verge en el seu viatge a Egipte fugint d'Herodes, va descansar en una cova on es va trobar amb el nen Joan, cosí de Jesús, a qui havia vetllat i protegit l'arcàngel Uriel. Gràcies a la versió posterior del mateix tema, avui a la National Gallery de Londres, podem distingir les figures dels dos nens. A primera vista sembla que el nen protegit per la Verge és Jesús i el que està a prop de l'arcàngel, Joan. En la versió londinenca, el nen de l'esquerra porta una creu de canyes símbol de Joan i el nen Jesús, beneït, s'assimila a Jesús. L'àngel amb un gest de la mà, absent en la versió londinenca, crea el nexa d'unió conceptual entre els personatges. L'arcàngel Uriel, protector de les persones desvalgudes, i per aquesta raó, protector de Joan a la mort dels seus pares, tanca la composició en el paper de mediador entre els dos nens. **Model literari:** L'escena, força inusual en la iconografia de l'època, s'inspira en els *Apòcrifs del Nou Testament*. **Significat:**El significat de l'obra ha d'associar-se al Misteri de l'Encarnació i Passió, en el que el precursor, Joan, té un paper important com company de jocs i alhora com a visionari de la Passió de Crist. **Funció:** Devocional.

Puntuació: Tema: [0'50 punts]; Model literari[0'20 punts]; Significat[0'20 punts]; Funció[0'10 punts]

e) **Quattrocento:**Nom que es dona al Renaixement italià al segle XV.

Grotesc:Motiu decoratiu format per essers fantàstics, vegetals i animals entrelaçats entre si. El nom, prové de la decoració a grutes i ruïnes romanes descobertes a les darreries del segle XV.

Planta de creu grega:Planta en forma de creu, normalment d'una església, en la qual els quatre braços que la configuren son iguals. **També:** planta d'una església en forma de creu, en la que la nau longitudinal es igual a la nau transversal.

Quadratura: engany òptic que consisteix a prolongar l'arquitectura mitjançant representacions pictòriques, que creen un il·lusionisme òptic de gran teatralitat.

Volta de canó:volta la coberta de la qual és generada per una mitja circumferència.

També:volta generada per la projecció longitudinal d'un arc de mig punt.

Puntuació: 3 ben definides[1 punt]; 2 ben definides [0'70 punts]; 1 ben definida [0'40 punts]

Nota: El que es valora positivament es que de manera breu es defineixin els termes, encara que es faci amb altres paraules.

OPCIÓ B**Exercici 1****Obra 1: Palau de la Música Catalana de Lluís Domènech i Montaner.**

- a) **Context:** 1905- 1908. Paper de la burgesia industrial catalana. Modernisme arquitectònic. Catalanisme. Conflictes socials. Anarquisme.
- b) **Estil:** Modernisme. **Característiques:** Suport amb columnes de ferro. Coberta de vidre. **Materials:** ceràmica, maons, terrissa; rajola. **Espai:** **A/** accessos; **B/** l'auditori i **C/** escenari. Paper important d'integració de les arts, principalment l'escultura. Valor de les arts aplicades o industrials.
- c) **Iconografia:** Al·legoria de la cançó popular amb la representació del mon de la llar i del treball i presidit per Sant Jordi. A la façana principal un mosaic amb la Balanguera, flanquejada pels cantaires de l'Orfeó, amb les muntanyes de Montserrat al fons en referència a la Pàtria Catalana.

A l'interior obres de Pau Gargallo amb els bustos d'Anselm Clavé (música popular) i Beethoven (música culta). A l'escenari figures femenines tocant instruments i escultures de Gargallo representant les *Walkiries* de Wagner. **Significat:** Caràcter simbòlic en referència a la cultura popular i a la Pàtria Catalana, alhora que símbol de la pujança de Catalunya. **Funció:** Seu de l'Orfeó Català. Sala de concerts.

Es valorarà específicament no tant la quantitat de coneixements sobre l'obra concreta que es proposa sinó l'aplicació ordenada i coherent de l'esquema proposat. **La primera i la segona qüestió del primer exercici estan íntimament relacionades.** Un comentari que no tingui res a veure o molt poc amb l'esquema es considerarà que no respon la pregunta formulada a la segona qüestió del primer exercici. El corrector, malgrat la no adequació a l'esquema, haurà de valorar el que l'alumne aporta referent a context històric i cultural [0'50 punts]; l'estil [0'50 punts]; característiques [2 punts]; significat [0'50 punts] i funció[0'50 punts].

La NO ADEQUACIÓ resta 1 punt i mig i s'ha d'indicar clarament pel corrector al costat de la nota.

Exercici 2**Obra 2: Ara Pacis Augustae**

- a) 13-9 a.C. Època imperial romana. Encarregat pel Senat romà en acció de gràcies pel retorn de l'emperador August després de les campanyes victorioses a Hispania i la Gàl·lia. El seu retorn a Roma, després d'una absència de tres anys serveix per imposar la pau. Romanització. Estructura social, econòmica i política sòlida, expansió del Dret Romà. Construït al Camp de Mart de Roma per commemorar la Pax Romana. A partir de 1902 es comencen a recuperar els relleus sota el Palazzo di Fiano. L'any 1938 reconstruït pel govern de Mussolini, canviant-lo del lloc original i d'orientació, i amb voluntat d'aprofitar-se dels símbols de la Roma Imperial.

Puntuació: Cronologia [0'30 punts], històric i cultural [0'70 punts].

- b) **Estil:** Romà imperial. Consolidació de l'arquitectura religiosa(Panteó) amb utilització de l'arc, la volta i la cúpula. Importància de l'enginyeria pública (aqüeductes, ponts, pantans)Homogeneïtzació urbanística de les ciutats romanitzades. Arquitectura de caràcter civil/lúdica (termes, teatres, amfiteatres...), de caràcter commemoratiu (altar, columnes, arcs triomfals...), de caràcter administratiu (basíliques). Consolidació de l'escultura (retrat i relleu històric). Gran desenvolupament de la pintura mural: estil ornamental i il·lusionista. Desenvolupament del mosaic i les seves tècniques (*opus tessellatum*, *opus vermiculatum*)

Puntuació: Estil [0'50 punts] 5 característiques [0'10 punts c/u]

- c) **Planta:**Planta rectangular, sense sostre, amb un altar central a l'interior situat sobre un pedestal esglaonat. Orientat segons un eix E/O, canviat en la restauració i desubicat en època de Mussolini. Sobre un podi i escales a la part Oest, per aquesta porta entrava el sacerdot, per la de l'Est entraven els animals pel sacrifici. **Decoració:**Com elements ornamentals tot el conjunt exterior està cobert amb relleus escultòrics dividits en dues franges a través d'una sanefa (esvàstica), la part inferior amb decoració vegetal i la superior decorada amb escenes mitològiques i històriques relacionades amb l'emperador August. L'espai interior també presenta una decoració amb bucranis i garlandes, elements utilitzats en els sacrificis a on tot s'engalanava. Cal destacar la combinació d'alt relleu amb el baix i mitjà, aconseguint sensació de profunditat. Personatges situats en primer terme amb més volum, persones més importants. Personatges en segon terme relleu mitjà o baix. Realisme en els rostres, identificació dels personatges pel rostre. Plecs de les túniques donen sensació de dinamisme, mobilitat.

Puntuació: Característiques [a partir de cinc 1 punt]

- d) **Temàtica:**L'altar és element de propaganda de l'emperador, commemora la Pax Romana. Diferents obres literàries (Metamorfosis d'Ovidi, Geòrgiques de Virgili) vinculen a l'emperador amb Enees, fill de Venus i heroi de Troia, i amb els fundadors de Roma, Ròmul i Rem. Aquests temes estan presents en el programa iconogràfic de l'Ara Pacis.

[Façana oest: a l'esquerra, Mart, déu de la guerra i la lloba capitolina alletant a Ròmul i Rem; a la dreta Enees, amb les faccions d'August, fent un sacrifici.

Façana est: Tellus, deessa de la guerra i dues nimfes aquàtiques (**investigadors opinen que es tracta de la Pau o de Venus Genetrix, mare de la gens Júlia, el llinatge d'August.**

Als laterals: la processó celebrada a Roma per iniciativa del Senat per commemorar la Pax Romana, a on surten representats els membres de la família imperial, i els membres del senat.

La decoració interior de bucranis i garlandes volen significar la prosperitat de l'Imperi, l'abundància.]

NOTA:La pregunta estarà ben contestada i mereixedora de la màxima puntuació [1 punt] sense aquesta darrera informació en *cursiva*.

e) Podem considerar que el seu antecedent és l'**Altar de Zeus a Pèrgam** (180-160 a.C.), en quant als seus elements formals i tècnics.

El caràcter narratiu ja es desenvolupa també a la **processó de les Panatenees que Fídies esculpeix al Partenó** (447-438 a. C.)

Però el caràcter narratiu-històric dels relleus també els tornem a trobar a les **columnes Trajana, Marc Aureli, als arcs triomfals.**

Puntuació: 3 edificis [1 punt]; 2 edificis [0'70 punts]; 1 edifici [0'40 punts]

Obra 3: Timpà de Sant Pere de Moissac.

- a) 1110-1115. Fundació de l'orde del Cister per Sant Bernat de Claravall. Inicis del floriment de l'artesanat i el comerç a les ciutats. Incipient burgesia. Forta influència de l'església.

Puntuació: Cronologia [0'30 punts], històric i cultural [0'70 punts].

- b) **Estil:** Romànic. **Cinc característiques:** En arquitectura: arc de mig punt; volta de canó; Auge dels monestirs; Pintura i escultura al servei formalment del marc arquitectònic i conceptualment al servei de l'església. Funció al·legòrica i simbòlica de la imatge. Perspectiva teològica. En pintura: simetria i predomini del dibuix....

Puntuació: Estil [0'50 punts] 5 característiques [0'10 punts c/u]

- c) **Característiques formals i estructurals:** Alt relleu. Composició en tres registres horitzontals, separats per una sanefa en forma d'onades de mar. Les figures s'adapten al marc arquitectònic. Composició simètrica. Perspectiva jeràrquica. *Horror vacui* [por a la buidor]. Material: pedra.

Puntuació: Característiques formals i estructurals [0'8 punts]; tècnica i material [0'2 punts]

- d) **Temàtica:** Teofania. [visió de Déu al final dels temps]. **Significat:** En el centre la imatge de la *Maiestas Domini*, el Crist Jutge, de cos sencer beneït amb la ma dreta i el llibre amb l'esquerra. Al seu voltant hi ha els símbols dels quatre evangelistes (àguila: Joan; lleó: Marc; brau: Lluc; i àngel: Mateu, i a sota els 24 ancians de l'Apocalipsi que porten les copes de les ofrenes, que simbolitzen les oracions dels sants i el violí i la cítara per acompanyar els cants de lloança a déu Totpoderós. La llinda està decorada en rodes de foc que representen el foc de l'Apocalipsi. **Model literari:** Apocalipsi de Sant Joan. **Funció:** Didàctica religiosa.

Puntuació: Tema [0'20 punts] Significat [0'50 punts] Model literari [0'20 punts]; Funció [0'1 punt]

- e) Portalada de Santa Maria de Ripoll; *Majestat Batlló*; Tapís de la Creació; Monestir de Poblet; Santa Maria del Mar, *El matrimoni Arnolfini*.....

Puntuació: 0'20 punts per obra

Obra 4: Al·legoria de la Pintura de Jan Vermeer de Delf.

- a) 1666-1668.. Separació oficial de les províncies del Nord [l'actual Holanda] de Flandes de la Corona Espanyola l'any 1648. Poder de la burgesia comercial holandesa. Amsterdam port de l'Atlàntic en detriment d'Anvers. Monarquia parlamentària a Holanda sota el regnat de la casa d'Orange. Religió protestant.

Puntuació: Cronologia [0'30 punts], històric i cultural [0'70 punts].

- b) **Estil:** Barroc. **Característiques:** Cronològicament avarca els segles XVII i quasi tot el segle XVIII. Corts catòliques i Corts protestants. En arquitectura especulació de l'espai; espais litúrgics seguin les consignes de Trento. Art didàctic i religiós en les Corts catòliques i burgès en les protestants en especial Holanda. **NOTA: Cal tenir en compte les moltes altres característiques que l'alumne pugui citar.**

Puntuació: Estil [0'50 punts] 5 característiques [0'10 punts c/u]

- c) **Característiques formals:** Tècnicament, Vermeer utilitza pinzellades diferents, gruixudes en els cortinatges, cadires i llum, i més diluïdes a la resta del quadre. Els colors utilitzats són el groc llimona, el blau, el gris perla, el negre i el blanc que, barrejant-se, creen una atmosfera intimista. **Característiques compositives:** El quadre, a nivell compositiu es divideix en tres parts, seguint les proporcions de la "secció àuria". D'esquerra a dreta, el primer tram està presidit per l'ampli cortinatge i la taula; al centre hi veiem la imatge de la model, i a la dreta la del pintor. El pintor situa el "punt de fuga" sota de la mà dreta de la model, aconseguint, així, que la mirada de l'espectador s'adreci a la figura femenina. Vermeer ens ofereix una composició que individualitza les figures i els objectes, encara que, a través de la llum, les unifica. La llum il·lumina l'estança des d'una finestra que no veiem, però que intuïm. En el seu conjunt, l'escena és d'una gran teatralitat, però a la manera d'un teatre sense públic en el que l'espectador es converteix en "voyeur", és a dir en algú que mira sense ser vist. En aquest sentit, es pot dir que el diàleg es converteix en monòleg, en la mida en que els personatges representats són aliens a la realitat de ser vistos. **Tècnica:** oli sobre tela.

Puntuació: Característiques formals i compositives [0'80 punts]; Característiques tècniques i de suport [0'20 punts]

- d) **Temàtica:** El quadre representa el tema del pintor i la model en el estudi del pintor. **Iconografia:** A nivell iconogràfic, identifiquem la figura femenina com a Clio, musa de la Història. Vermeer segueix la descripció de Cesare Ripa en el seu tractat Iconologia, que descriu Clio com una dona amb el llibre de Tucídides a una mà, una trompeta a l'altra i coronada de llorer. El significat del conjunt és clar: vol representar el desig del pintor d'assolir la fama i la glòria i de perpetuar-se en el llibre de la Història. Al fons del quadre s'hi veu un mapa dels Països Baixos, que s'ha identificat amb el mapa de Claes Jansz Vischer, amb les disset províncies sota la dominació espanyola, abans del Tractat de Münster (1648), el tractat que atorgà la independència a Holanda. Si a això hi afegim l'àguila bicèfala dels Habsburg, i el vestit del pintor a la moda borgonyona del segle XVI, podem concloure que el pintor fa un homenatge a la monarquia en el seu interès de ser pintor d'un rei abans que d'un burgès adinerat. Tanmateix el vestit, el mapa i la llum els trobem en altres obres de pintors holandesos i del mateix Vermeer, cosa que dificulta la veracitat d'aquesta interpretació. Sobre la taula veiem una màscara i un llibre obert que

poden ser entesos de diversa manera. La màscara com a símbol de la imitació, és a dir de la pintura; en referència a l'escultura o a la màscara teatral de Talia; el llibre, com un llibre de traces arquitectòniques o com a partitura musical. **Significat:**El significat del quadre pot ser referit a la pintura com "paragone", és a dir, en comparació amb les altres arts, esdevé superior; com un homenatge a les Belles Arts o com a homenatge a les arts en general, incloent teatre i música. **Funció:**Finalment, com bé afirma Svetlana Alpers, al definir la pintura holandesa com l'art de descriure, podem concloure que el quadre pretén, imitant el més quotidià, crear una nova realitat a mig camí entre el que és físic - taller del pintor - i el metafísic: el quadre.

Puntuació: Tema. [0'10 punt] Iconografia[0'60 punts] Significat [0'20 punts] Funció [0'10 punt]

- e) *Les Menines*, de Velázquez; *El gronxador*, de Fragonard; *Apol·lo i Dafne*, de Bernini; *Vil·la Capra*, de Palladio; *La capella Sixtina*, de Miquel Àngel o qualsevol altre

Puntuació: 0'20 punts per obra